

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Ընտանիքի հոգեբանություն և կոնֆլիկտ

Առարկան՝ Հասարակագիտություն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Աստղիկ Դարչինյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Ալավերդու Ե.Չարենցի անվան

թիվ 9 միջնակարգ դպրոց

Երևան 2023

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
Ընտանիքի հոգեբանական բնութագիրը.....	5
Ընտանիքի գործառույթները և կառուցվածքը.....	9
Ընտանիքը որպես սոցիալական խումբ.....	12
Ժամանակակից և ավանդական ընտանիքներ, դրանց համեմատական բնութագիրը.....	14
Ընտանիքը ըստ կազմի.....	19
Կոնֆլիկտի բնութագիրը.....	21
Կոնֆլիկտի տեսակները.....	23
Ընտանեկան կոնֆլիկտներ. պատճառներն ու հաղթահարման մարտավարություն.....	25
Եզրակացություն.....	27
Գրականության ցանկ.....	28

Ներածություն

Թեմայի նպատակն է ներկայացնել, թե ի՞նչ է ընտանիքի հոգեբանությունը և կոնֆլիկտը (նրանց բնութագիրը և տեսակները):

Հիմնախնդիր----- Ինչպե՞ս կարելի է հարթել ընտանիքում առաջացած կոնֆլիկտները և գտնել հաղթահարման ուղիները:

Ընտանիքը կարելի է բնութագրել որպես պատմականորեն կոնկրետ հարաբերությունների համակարգ ամուսինների միջև, որպես փոքր սոցիալական խումբ, որի անդամները կապված են ամուսնական կամ ազգակցական հարաբերություններով, կենցաղով և փոխադարձ բարոյական պատասխանատվությամբ, և որի սոցիալական անհրաժեշտությունը պայմանավորված է հասարակության^a բնակչության ֆիզիկական և հոգևոր վերարտադրության պահանջմունքով :

Ընտանիքը հիմնական արժեքն է:

Ժամանակակից ընտանիքը երկրում սոցիալ-տնտեսական ցնցումների պատճառով հսկայական դժվարություններ է ապրում: Սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամի մեջ գտնվող հասարակությունը չի կարողանում օգնել և աջակցել ընտանիքի ինստիտուտին: Չդիմանալով արտաքին կործանարար գրոհին՝ ընտանիքը փլուզվում է: Ժամանակակից ընտանիքի հիմնական նպատակն այսօր գոյատևելն է:

Ընտանեկան խնդիրները հետաքրքրում են ինչպես մասնագետներին, այնպես էլ ոչ մասնագետներին, քանի որ. այս խնդիրները վերաբերում են բոլորին և հանդիսանում են բնակչության կյանքի որակի և հասարակության բարեկեցության ցուցիչներից մեկը: Ընտանիքի սոցիալական խնդիրները արտացոլում են ընտանիքի սերտ կախվածությունը հասարակությունից: Ընտանիքը հասարակության մեջ կատարում է կարևոր սոցիալական գործառույթներ, և այդ իսկ պատճառով պետությունը շահագրգռված է անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծել, ընտանեկան և ամուսնական հարաբերությունների բարելավմանն ու ընտանիքի ամրապնդմանը մեջ:

Երեխայի կյանքում ընտանիքի դերը առաջնային է, քանի որ ընտանիքն է պատասխանատվություն կրում երեխայի հիմնարար իրավունքների պաշտպանության, դաստիարակության, անձի ձևավորման և այլ սոցիալական երաշխիքների իրացման համար: Ընտանեկան մշակույթները, դաստիարակության ոճերը, ծնողների իրազեկվածությունը, մոտեցումներն ու հայացքներն են մեծ դերակատարում ունենում այն հարցում, Թե ինչպիսին կլինի երեխան ապագայում

Ընտանիքի հոգեբանական բնութագիրը

<<Ընտանիքը բնության գլուխգործոցներից մեկն է >>

Ի Սանտայանա

Ընտանիքի հոգեբանություն, հոգեբանության բաժին է, որն ուսումնասիրելով էվոլյուցիան ու բնույթը ամուսնության և ընտանեկան հարաբերությունների, նրանց առաջացման յուրահատկությունները, ձևավորումը, կայունացումն ու քայքայումը, նկարագրելով ընտանեկան և ամուսնական հատկանիշների, ընտանիքի անդամների սոցիալ-հոգեբանական և ֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները միմյանց հետ^[1]:

1960-1970-ական թվականներին՝ ամուսնությունն ու ընտանիքը հետազոտությունների առարկա դարձան մասնագետների, այդ թվում նաև հոգեբանների կողմից: Սկզբում ընտանիքը ուսումնասիրվել է հոգեկան հիվանդությունների հետ կապված կանխարգելումը կամ ընտանիքի դաստիարակության թերությունները: Ավելի ուշ, ընտանիքի հոգեբանության տեսողական դաշտում աչքի ընկան այնպիսի գիտության բնագավառներ ինչպիսիք են՝ պատմությունը և էվոլյուցիայի ամուսնության ձևը, ընտանեկան կյանքի ցիկլը, ամուսինների փոխհարաբերությունները, ծնողների և երեխաների փոխհարաբերությունները, ընտանիքի և հասարակության փոխհարաբերությունները և այլն:

Ընտանիքի հոգեբանությունը՝ որպես հոգեբանության մի առանձին ճյուղ, ուսումնասիրվել է բազմաթիվ հոգեբանների կողմից: Ինչպես հայտնի է ժամանակակից գրականությունից ընտանեկան կյանքին նախապատրաստելու կարևոր ուղղություններից մեկն այն է, որ աղջիկներն ու պատանիները հասկանան, որ ամուսնությունը ոչ թե ընտանեկան երջանկությունն ընտրելու ավարտն է, այլ նրա սկիզբը: Յուրաքանչյուր երիտասարդ մինչ ամուսնանալը պետք է տեղեկացվի, թե ինչինկարող է նա բախվել ամուսնական կյանքի ընթացքում: Եվ որպեսզի ընտանիքը լինի բարեհաջող, ապա բոլոր պատկերացումները պետք է լինեն համատեղ, որպեսզի ամուսիններից յուրաքանչյուրի վարքը չհակադրվի մյուսի պատկերացումներին: Հասարակության համար

կարևոր է ոչ միայն ամուսնության

կայունության փաստը, այլև ներընտանեկան հարաբերությունների որակը, դրանց խանգարումների հետևանքները: Շատ էական է համարվում ընտանիքում անդամների միջև աֆեկտիվ կապերը: Որպես կանոն, երեխաները ծնողների գործերը և առօրյան դարձնում են ավելի հաճելի: Ծնողների վերաբերմունքն իրենց երեխաների նկատմամբ շատ դեպքերում տարբեր է: Այժմ երեխաներով շատ ընտանիքներում կարելի է տեսնել, որ մեծերին հարգում են, իսկ փոքր երեխաներին երես են տալիս: Միջին տարիքի երեխաներին, որոնց մոռանում են, հիմնականում ավելի լավ մարդիկ են դառնում:

Ընտանիքը սոցիալական խումբ է, որի անդամները կապված են ամուսնական կամ ազգակցական հարաբերություններով, որի սոցիալական անհրաժեշտությունը պայմանավորված է հասարակության^ա բնակչության ֆիզիկական և հոգևոր վերարտադրության պահանջմունքով: Դեռևս Արիստոտելն է նշել. ¹Ընտանիքը հասարակության բջիջն է: ²Այսինքն^ա հասարակությունը, հետևաբար

նաև պետությունը, կարող են առողջ լինել, եթե առողջ և կայուն է ընտանիքը: Իսկ եթե ընտանիքը առողջ: Ընտանիքի հոգեբանության մասնագետները գտնում են, որ հոգեբանորեն առողջ է այն ընտանիքը, որում հուզական փոխհարաբերությունները ձևավորված ու կայուն են թե՞ ամուսինների, թե՞ ծնողների ու երեխաների միջև: Այսինքն^ա առողջ ընտանիքում տիրում է դրական բարոյա-հոգեբանական մթնոլորտ: Ամուսնական կյանքի հաջողության վրա ազդում է ամուսինների համատեղելիությունը բոլոր ոլորտներում, երբ մարդիկ ոչ միայն համատեղվում են, այլև լրացնում մեկը մյուսին:

Հետաքրքիր է, որ բարեհաջող զույգերը, որոնք ունեն կայուն և առավելագույնս համատեղելի հարաբերություններ, տարբերվում են հակառակ խառնվածքով.

դյուրագրգիռ խոլերիկը և հանգիստ ֆլեգմատիկը, ինչպես նաև մելանխոլիկը և կենսուրախ սանգվինիկը կարծես լրացնում են իրար: Եվ հակառակը^ա երկու

խոլերիկներից կազմված ընտանիքին կարող է սպասվել բարձր կոնֆլիկտայնություն ամուսինների պոռթկունության և անզսպության պատճառով: Պարզվում է^ա առավել

ունիվերսալ զուգընկերներ են համարվում ֆլեգմատիկները, քանի որ նրանք հարմարվում են խառնվածքի ցանկացած տիպի հետ, բացի սեփականից: Չկա այնպիսի ամուսնական

զույգ, որտեղ ամուսինները լիովին նման լինեն միմյանց: Մակայն պետք է նկատի ունենալ, որ համատեղ կյանքն աստիճանաբար հարթում է կտրուկ

տարբերությունները ամուսինների հետաքրքրությունների, նախասիրությունների, հայացքների միջև, և առաջանում է գնահատականների ու վերաբերմունքի ընդհանրություն: Եթե տարբերությունները շատ են, պետք է հաբերել ու նաև ձգտել ավելի լավ հասկանալ ամուսնուն: Երբ ամուսիններն իրար լավ են հասկանում, նրանց բնավորության կամ խառնվածքի, վարքագծի խութերն ուժեղ չեն բախվում և խանգարում միմյանց: Երբ ամուսիններն անգամ իդեալական միասնության դեպքում հանդուրժում են միմյանց ինքնությունն ու անկախությունը, ապա զբաղմունքների տարբերությունը, բնավորությունների զանազանությունը չեն կարող տևական անջատման շարժառիթ ծառայել:

Եվ ընդհանրապես ամուսնության սկզբում կյանքը զարմանալիորեն հեշտ և ուրախալի է թվում, գրեթե իդեալական: Ի վերջո ռոմանտիկ հիացումներին փոխարինելու են գալիս կենցաղը, առօրյան⁸ իր անխուսափելի սթրեսներով: Կենցաղն ամենամեծ փորձությունն է երիտասարդ ամուսինների համար: Աստիճանաբար նրբագագացությունը, քնքշությունը, հաճոյախոսությունները, երախտագիտության արտահայտությունները քչանում են⁹ տեղ տալով փոխադարձ քննադատություններին: Հաճախ զուգընկերները դառնում են ավելի պակաս ուշադիր միմյանց նկատմամբ և ավելի էգոիստ, քան առաջ: Մառած զգացմունքները կարող են բազմաթիվ ընտանեկան կոնֆլիկտներ ստեղծել, ուստի սերն ամուսնության մեջ մշտապես պահպանել: Միաժամանակ պետք է հասկանալ և գիտակցել, որ մինչամուսնական, պատանեկան սերը և ամուսնական սերը նույնը չեն: Ներդաշնակ ընտանիքներում մարդիկ միշտ լսում են միմյանց հույզերն ու պահանջմունքները, նրանք բարի են, քնքուշ, հավատարիմ ու համբերատար: Նրանց հարաբերությունները հիմնված են հարգանքի, փոխադարձ օգնության, ներողամտության վրա: Երջանիկ ամուսինների կյանքում մշտապես տեղի է գտնվում ուշադրության նշանների համար, որոնք արտահայտում են ջերմություն և հոգատարություն միմյանց նկատմամբ:

Ընտանիքի գործառույթները և կառուցվածքը

Ընտանիքի ամենակարևոր բնութագրիչները նրա գործառույթներն ու կառուցվածքն են:

Գործառույթներ - սա ընտանեկան կյանքի ոլորտն է, որն անմիջականորեն կապված է իր անդամների որոշակի կարիքների բավարարման հետ: Ընտանիքի մի քանի գործառույթներ կան.

- 1) Ուսումնական. Այն բաղկացած է հայրության և մայրության անհատական կարիքների բավարարման, երեխաների դաստիարակության, ինքնաիրացման մեջ: Ընտանիքն ապահովում է երիտասարդ սերնդի սոցիալականացումը, ինչպես նաև ընտանիքի անդամների փոխադարձ ազդեցությունը միմյանց վրա.
- 2) Տնային տնտեսությունը պետք է բավարարի նյութական կարիքները և պահպանի իր անդամների առողջությունը. Այս գործառույթի կատարման ընթացքում ապահովվում է աշխատանքային գործընթացում ծախսված ուժերի վերականգնումը.
- 3) Զգացմունքային - բաղկացած է ընտանիքի անդամների կարեկցանքի, հարգանքի, աջակցության, հոգեբանական պաշտպանության կարիքների բավարարումից: Ընտանիքը նպաստում է իր անդամների հուզական կայունացմանը, ակտիվորեն նպաստում է նրանց հոգեկան առողջության պահպանմանը.
- 4) Հոգևոր (մշակութային) հաղորդակցություն - բաղկացած է համատեղ ժամանցի կարիքների բավարարումից, փոխադարձ հոգևոր հարստացումից: Նպաստում է անհատի մշակութային, հոգևոր և բարոյական զարգացմանը.
- 5) Առաջնային սոցիալական վերահսկողություն - արտահայտվում է ընտանիքի բոլոր անդամների կողմից վարքագծի սոցիալական նորմերի կիրառման ապահովման մեջ, հատկապես նրանց, ովքեր մի շարք պատճառներով (տարիք, հիվանդություն և այլն) չեն կարողանում ինքնուրույն կատարել դրանք. ;
- 6) սեքսուալ-երոտիկը բաղկացած է ամուսինների սեռական-երոտիկ կարիքների

բավարարումից և կենսաբանական վերարտադրության ապահովումից.

Ընտանիքի կառուցվածքը ներառում է նրա անդամների և սոցիալական միջավայրի միջև հարաբերությունների քանակը, կազմը: Ընտանիքի վերլուծության կառուցվածքային մոտեցումը հիմնված է այն գաղափարի վրա, որ ընտանիքը ավելին է, քան իր անդամների անհատական բիոպսիխոդինամիկան: Ընտանիքի անդամների փոխազդեցությունը ենթակա է որոշակի Անհրաժեշտ է վերլուծել ընտանիքի կառուցվածքն ըստ նրա հիմնական պարամետրերի՝ համախմբվածություն, հիերարխիա, ճկունություն, արտաքին և ներքին սահմաններ, նրա յուրաքանչյուր անդամի դերային գործառույթը, կառուցվածքային խնդիրների բնույթը:

Այս պարամետրերը կարևոր են երեխաներին թմրամիջոցներին ծանոթացնելու ընտանեկան պատճառների վերլուծության, ինչպես նաև թմրամոլության առաջնային երկրորդային կանխարգելման կազմակերպման տեսանկյունից:

Համախմբվածությունը սահմանվում է որպես ընտանիքի անդամների հուզական կապ, մտերմություն կամ ջերմություն: Հիերարխիա հասկացությունն օգտագործվում է ընտանիքի ներսում դերերի կառուցվածքի, կանոնների ուսումնասիրության, ինչպես նաև ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամի ազդեցության աստիճանը մյուսների վրա որոշելու համար: «Սահման» տերմինն օգտագործվում է ընտանիքի և նրա սոցիալական միջավայրի (արտաքին սահման), ինչպես նաև ընտանիքի տարբեր անդամների (ներքին սահման) միջև փոխհարաբերությունները նկարագրելու համար: Եթե արտաքին սահմանը չափազանց կոշտ է, ապա ընտանիքի և շրջակա միջավայրի միջև տեղեկատվության փոխանակումը սահմանափակ է, համակարգում առաջանում է լճացում, եթե այն թույլ է, ընտանիքի անդամներն ավելի շատ կապված են արտաքին միջավայրի, քան միմյանց հետ: Եթե ծնողների և երեխաների միջև ներքին սահմանները կոշտ են, ապա ծնողները մտահոգված են միայն իրենցով. եթե թույլ է, ապա ընտանիքում տեղի է ունենում դերերի վերաբաշխում և միջամտություն միմյանց ինտիմ ոլորտում: Ներքին սահմաններում կա նաև «սերունդների սահմաններ» հասկացությունը, որը բացահայտում է ընտանիքի յուրաքանչյուր սերնդի միջև հարաբերությունների էությունը: Լավ աշխատող ընտանիքներում ծնողների և

երեխաների միջև փոխհարաբերությունները կարգավորող կանոնները տարբերվում են ծնող-երեխա հարաբերություններից: Ծնողական դիադները ցույց են տալիս համախմբվածության ավելի բարձր աստիճան: Դեռահասների մոտ թմրամոլության դեպքերի գրեթե 95%-ում հանդիպում ենք ընտանիքների, որտեղ թվարկված պարամետրերը խախտված են և բացասաբար են անդրադառնում երեխայի անհատականության զարգացման վրա: Ընտանիքի կառուցվածքում կարելի է առանձնացնել հարաբերությունները՝ ամուսնական, ծնող-երեխա, եղբայրների և քույրերի (եղբայրների և քույրերի) և հարազատների միջև:

Ամուսնական հարաբերությունները զգացմունքների, վերաբերմունքի, ամուսնության մեջ զուգընկերների ընկալման առանձնահատկությունների, միմյանց ըմբռնման և ընդունման համակարգ են:

Ընտանեկան հարաբերությունների բնույթը կարելի է որոշել օգտագործելով Օլսոնի շրջանաձև մոդելը, որն իր մեջ ներառում է երկու առանցք՝ համախմբվածություն - ընտանիքի անդամների կողմից միմյանց հուզական ընդունում և ճկունություն - ընտանիքի ղեկավարության, ընտանեկան դերերի և հարաբերությունները կարգավորող կանոնների փոփոխության հնարավորություն: Այս պարամետրերը սահմանում են ընտանիքի կառուցվածքի տեսակը: Օլսոնը առանձնացնում է համախմբվածության չորսմակարդակ և ճկունության չորս մակարդակ՝ շատ ցածր, ցածրից միջին, միջինից բարձր և չափազանց բարձր:

Ընտանիքը որպես սոցիալական խումբ

Ընտանիքը հասարակության բջիջն է, անձնական կյանքի կազմակերպման ամենակարևոր ձևը՝ հիմնված ամուսնական միության և ընտանեկան կապերի վրա, այսինքն. ամուսնու և կնոջ, ծնողների և երեխաների, եղբայրների և քույրերի և այլ ազգականների միջև հարաբերությունները, որոնք միասին ապրում և ընդհանուր ընտանիք են ղեկավարում մեկ ընտանիքի բյուջեի հիման վրա: Ընտանիքը հատուկ սոցիալական երեւոյթ է, ուստի այն հատուկ տեղ է գրավում հասարակության սոցիալական կառուցվածքում: Ընտանեկան կյանքը բնութագրվում է նյութական և հոգևոր գործընթացներով: Ընտանիքի միջոցով մարդկանց սերունդներ են փոխարինվում, նրանում մարդ է ծնվում, նրա միջով շարունակվում է մրցավազքը: Ընտանիքը, նրա ձևերն ու գործառույթները ուղղակիորեն կախված են ընդհանուր սոցիալական հարաբերություններից, ինչպես նաև հասարակության մշակութային զարգացման մակարդակից: Բնականաբար, որքան բարձր է հասարակության մշակույթը, հետեւաբար, այնքան բարձր է ընտանիքի մշակույթը: Սոցիոլոգիան ընտանիքի հասկացությունը դիտարկում է միանգամից երկու դիրքերից՝ որպես սոցիալական ինստիտուտ և որպես փոքր խումբ: Առաջինը պատասխանատու է հասարակության կարիքները բավարարելու համար, իսկ երկրորդը՝ խմբի յուրաքանչյուր անդամի կարիքները բավարարելու համար:

Ցավոք սրտի, մեր ժամանակներում, ըստ վիճակագրության, ամուսնալուծությունների թիվը կայուն կերպով աճել է: Ընտանիքը, որպես սոցիալական խումբ, եւ սոցիալական հաստատության առաջացել է վաղուց, մինչև կրոնը, բանակը եւ պետությունը: Ընտանիքի սոցիալական էությունն այն է, որ այն համարվում է որպես հասարակության կարեւոր ենթահամակարգ ,որը, փոխկապակցված է այլ սոցիալական հաստատությունների հետ: Ընտանիքն անընդհատ իրականացնում է փորձի եւ ավանդույթների շարունակական գործընթաց՝ մեկ սերնդից մյուսը փոխանցելու համար:

Մեր սոցիոլոգները, ժողովրդագրերը, հոգեբանները, հոգեբուժությունը, գնալով ավելի ու ավելի են ճանաչվում, մեր երկրում ընտանիքի կյանքի բոլոր տեսակի խնդիրների

առաջացման հիմնական դերը դա է սոցիալ-հոգեբանական կարգի պատճառները, ամենից առաջ, երիտասարդության սոցիալ-հոգեբանական մշակույթում ամուսիններ, իրենց միջեւ փոխըմբռնման հասնելու ունակությունը:

Ժամանակակից և ավանդական ընտանիքներ, դրանց համեմատական բնութագիրը

Ներկայումս ընտանիքը, որպես սոցիալական ինստիտուտ, կրում է արմատական փոփոխություններ, որոնք իրենց ազդեցությունն են ունենում հասարակության կենսագործունեության տարբեր կողմերի վրա: Այս համատեքստում, հայ ընտանիքում տեղի ունեցող փոփոխությունները կրում են ավելի խորքային բնույթ, քանզի հայ ազգի գոյակցության պայմանները տարբեր միջավայրերում բավականին բազմազան են և առաջացնում են բազմաթիվ մարտահրավերներ՝ ավանդականության և էթնիկության վերարտադրման ճանապարհին: Պատմականորեն ստանձնելով այլ ինստիտուտների գործառույթներ ևս, հայ ընտանիքը ձեռք է բերել առանցքային դեր՝ նպաստելով ազգային ինքնության և էթնոմշակութային արժեքների պահպանմանը:

Հայոց ընտանիքը միշտ էլ հայտնի է եղել իր բարոյական ամրությամբ և կայուն ավանդական բարքերով: Դրա շնորհիվ է, որ ենթարկվելով դարերի փոփոխությանը և, իհարկե, կրելով նաև ժամանակների ազդեցությունը, այն այսօր էլ, հիմնականում, շարունակում է պահպանել իր ազգային նկարագիրը:

Սակայն, օտար բարքերի անարգել թափանցումը, Հայաստանում դեռևս լիարժեքորեն չձեռավորված հասարակական հարաբերությունները, ընտանիքի վերաբերյալ՝ ազգային բովանդակությամբ պետական օրենքների առայժմ բացակայությունը ժամանակակից հայ ընտանիքը կանգնեցրել են մի շարք լուրջ խնդիրների առջև, որոնք խորը մտահոգության տեղիք են տալիս: մենք կանդրադառնանք դրանցից մի քանիսին:

ՊԱՆԴԻՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐԸ:

Պանդիտությունն, ընդհանրապես, հայոց դարավոր ցավն է՝ իր բոլոր տխուր ու մռայլ հետեւանքներով: Նշանավոր պատմաբան Լեոն այդ մասին գրում է. 'Հայ ընտանիքն ընդհանրապես եւ գյուղականը մասնավորապես ուներ մի այլ ոխերիմ, անգութ թշնամի պանդիտությունը: Շարունակ ավերվող երկիրը չէր կարողանում ապահովել բնակիչների ապրուստը նույնիսկ մեծամեծ զրկանքների գնով, և պարտքերի ու մերկության

հրամայողական պահանջներից ստիպված՝ աշխատանքի ընդունակ տղամարդիկ գնում էին հեռավոր աշխարհներ, գնում էին երկար տարիներով, աշխատանք անելու եւ աշխատածը տուն բերելու համար: Յոթ տարին՝ սովորական ժամանակ էր տանից հեռացող պանդուխտի համար: Պանդխտությունը քայքայիչ էր հատկապես փոքր ընտանիքների համար, քանզի մեծ ընտանիքը՝ իր աշխատող անդամների շատությամբ կարողանում էր դիմանալ տնտեսական եւ հասարակական ծանր պայմաններին: Հիմնականում դառը ճակատագիր էր բաժին ընկնում պանդուխտին ու նրա ընտանիքին: Շատերն իրենց մահկանացուն էին կնքում պանդխտության մեջ՝ այդպես էլ չճաշակելով հայրենի հարկի քաղցրությունը: Պանդխտության խնդիրը չվերացավ նաեւ խորհրդային տարիներին: Խոպան՝ մեկնածամուսինը, մի քանի տարի միեւնույն վայրը գնալուց հետո, նոր ընտանիք էր կազմում՝ մոռանալով նախկինը: Կինը ստիպված էր լինում օր ու գիշեր աշխատել, որպեսզի պահեր երեխաներին: Նա ժամանակ չէր ունենում զբաղվելու վերջիններիս դաստիարակությամբ, խեղվում էր նրանց ապագան:

Պանդխտությունը ահագանգող է նաեւ մեր օրերում: Այսօր էլ պանդխտության մեկնած շատ հայորդիներ, լքելով ընտանիքը, ամուսնանում են (հիմնականում՝ հաշվենկատորեն) օտարների հետ: Եվ այս պարագայում՝ կնոջ հավատարմության մասին խոսելը, բնականաբար, դառնում է միակողմանի: Եթե առաջներում արտագնա աշխատանքի մեկնում էին մենակ, այսօր մեկնում են նաեւ ընտանիքներով: Դա արտաքուստ ունի իր դրական կողմը՝ ամուսինները միասին են լինում, եւ հիմնականում բացառվում է ամուսնու կողմից նոր ընտանիք կազմելու հնարավորությունը: Պանդխտության մերօրյա դրսևորման ձևերից մեկն էլ այն է, որ այսօր պանդխտության են մեկնում... կանայք: Դա նախկինում իր նախադեպը չունեցող երեւույթ է: Պատճառը, հիմնականում, դարձյալ նույնն է՝ սոցիալական անապահով վիճակը, ինչը, սակայն, չի արդարացնում այն փաստը, որ կանայք այսօր դարձել են՝ տուն պահող՝ այրեր:

Եվ վերջապես, պանդխտության անցանկալի հետեւանքներից մեկն էլ օտար բարքերի ներմուծումն է: Արտագաղթից վերադառնալուց հետո, այնտեղ երկար տարիներ ապրած սերունդը իր հետ բերում է օտար վարվելակարգ ու սովորույթներ, որոնք խաթարում են

մեր ազգային նկարագիրը: Դրան օժանդակում են նաև խառնամուսնությունները, որոնց համար պանդխտությունը նպաստավոր հող է ստեղծում: Ազատ բարքերի՝ անվան տակ՝ հայ ընտանիք են մուտք գործում սեռական ազատության կոչեր, տղամարդ-կին, ծնող-գավակ ազատական հարաբերությունների քարոզներ, նահապետական՝ են համարվում մարմնական ժուժկալությունը, կուսության անհրաժեշտությունը եւ այլն:

* * *

ԿՈՒՍՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐԸ:

Մինչև մեր դարասկիզբ, հայոց մեջ կուսությամբ հպարտանալու կամ, առավել եւս ամաչելու խնդիր չկար, քանզի, վերոհիշյալ ժամանակաշրջանում ընդունված էին վաղ ամուսնությունները (աղջիկների համար՝ 12-15, տղաների համար՝ 15 եւ բարձր տարիքը), երբ նոր-նոր միայն ի հայտ էին գալիս սեռերի հասունացման նշանները: Այդքան վաղ տարիքում կատարվող ամուսնություններն, ինքնստիճան, հիմնականում բացառում էին նման հարցի ծագումը:

Աղջկա կուսությունն արիական ժողովուրդների, բՆականաբար նաև հայերի մեջ, խստորեն հսկվում էր ընտանիքի կողմից եւ արժանանում էր հասարակական պարսավանքի, եթե առազատ մտնելուց առաջ նա կորցրել էր այն: միջին դարերում, նույնիսկ եկեղեցական ժողովներեն անդրադարձել դրան. Շահապիվանի ժողովում որոշվել էր, որ եթե աղջիկը մինչև ամուսնությունը, ծնողների հսկողության պակասի կամ անփութության պատճառով, կույս չի մնացել, ապա նրա ծնողները տուգանքի էին ենթարկվում: Իսկ եթե դա կատարվել էր իր մեղքով, տուգանվում էին աղջիկն ու փեսան: Նույն միջին դարերում փեսան աղջկա կուսության դիմաց նրա ծնողներին փրկագին էր վճարում, որը կոչվում էր երեսացտես:

* * *

ԱՐՅՈՒՆԱՊՂԾՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐԸ:

Հայոց մեջ գոյություն ունեն ազգակցության (արդի ըմբռնումներով՝ հարազատական, բարեկամական) երեք ճյուղեր՝ արյունակցական, խնամիական եւ հոգևոր, որոնցով կարգավորվում են ամուսնական հարաբերությունները: Ազգակցության վերոհիշյալ ճյուղերը հայերի մեջ գոյություն են ունեցել նախաքրիստոնեական ժամանակներից, բայցթե դրանց ո՞ր աստիճաններն են ընդունված եղել ամուսնության համար, հայտնի չէ: Այդ

մասին առաջին տեղեկությունները գալիս են քրիստոնեության հաստատումից անմիջապես հետո:

354 թ-ի Աշտիշատի եկեղեցական ժողովում Ներսես կաթողիկոսն արգելեց մերձավորների եւ անչափահասների ամուսնությունները: 447թ. Շահապիվանի ժողովում բոլոր դասերի մեջ արգելվեց ամուսնությունը մինչեւ ազգակցության չորրորդ աստիճանը: 527թ. Դվինի եկեղեցաժողովում որոշում ընդունվեց. 'Վասն զազգական կին առնելոյ ցհինգերորդ մի իշխեսցէ եւ զչորրորդ ապաշխարիսցէ եւ երրորդ մեկնեսցեն եւ ապաշխարիսցեն' (այսինքն՝ ազգական կնոջ հետ արգելվում էր ամուսնությունը, եթե այն կայացել էր ազգակցության մինչեւ 5-րդ պորտը, 4-րդ պորտի դեպքում պետք էր ապաշխարել, իսկ դրանից ցածրի դեպքում՝ ամուսնացողները պիտի ամուսնալուծվեին եւ ապաշխարեին): Այստեղ տեղին է նշել, որ հայոց մեջ ամուսնալուծություն թույլատրվել է միայն ծայրահեղ դեպքերում (ամուսիններից մեկի ամլության, դավաճանության, անբուժելի հիվանդության եւ այլն), եւ հատկանշական է, որ այդպիսի ծայրահեղ դեպք է համարվել նաեւ ազգակիցների ամուսնությունը: Փաստորեն, բոլոր դեպքերում էլ արյունապղծության մերժումը ունեցել է մեկ նպատակ՝ առողջ սերնդատվություն: Այժմ էլ, սովորույթի ուժով, մեզանում, հիմնականում, շարունակում են պահպանվել ազգակիցների ամուսնության թույլատրելիության այն օրենքները, որոնք ժամանակինիրենց հաստատագրումն են ստացել եկեղեցական օրենքներում ու դարերով կենսագործվել ժողովրդի ամուսնա-ընտանեկան հարաբերություններում: Սակայն, դժբախտաբար, գրեթե մոռացված են դրանց խորհուրդները, եւ ժառանգականության հարցերով զբաղվողները դեռեւս փորձ չեն անում այդ ամենը հանրությանը ներկայացնել գիտական հիմքերով:

* * *

Այսօր վտանգված է հայ ընտանիքի ամրությունը, հետեւապես՝ խարխլվում են մեր ազգային հիմքերը: Եթե նախկինում հայոց կենցաղին գրեթե խորթ էր ամուսնալուծությունը, ապա մեր օրերում այն զգալի չափերի է հասնում: Մարդկանց աշխատանքով ապահովում, աշխատուժի արտահոսքի պետական կարգավորում, ընտանիքի հատուկ ինստիտուտի ստեղծում, ազգային բովանդակությամբ պետական օրենքների սահմանում. այսպիսին են այն խնդիրները, որոնք պարտավոր է իրականացնել

մեր նորանակախ պետությունը:

Ժամանակակից հայ հասարակության մեջ ընտանիքը ենթարկվում է որոշակի փոխակերպումների. երիտասարդները գերադասում են ամուսնանալ ավելի ուշ տարիքում, ունենում են ավելի քիչ երեխաներ, և մեծ ընտանիքներում ապրելու սովորույթը սկսում է տեղի տալ, քանի որ երիտասարդները դառնում են տնտեսապեսանկախ:

Ընտանիքը ըստ կազմի

Ընտանիքի կազմավորումը ամուսինների կողմից սիրո և խոհեմության վրա հենված մի քայլ է: Որպես կանոն, երեխաները ծնողների գործերը և առօրյան դարձնում են ավելի հաճելի: Ընտանիքը ըստ կազմի լինում է մեծ ու փոքր և ներկայումս ավելի տարածված են փոքրերը: Շատերն իրենց երեխաներին համարում են ոչ միայն ցեղի շարունակող, այլև իրենց աշխատանքի շարունակող: «Կարգապահության լավագույն դպրոցը ընտանիքն է» — Ս. Սմայլս — սա ծնողների վերաբերմունքն իրենց երեխաների նկատմամբ որը շատ դեպքերում տարբեր է: Հաճախ ծնողները, հատկապես մայրը, սիրում են նաև թերի երեխաներին: Երեխաներով շատ ընտանիքում կարելի է տեսնել, որ մեծերին հարգում են, իսկ փոքրերին երես են տալիս, այնուամենայնիվ միջին տարիքի երեխաներին, որոնց հաճախ մոռանում են, նրանք հիմնականում ավելի լավ մարդիկ ենդուրս գալիս: Ծնողների ժլատությունը երեխաների նկատմամբ շատ լուրջ սխալ է, դրա պատճառով երեխաները դառնում են անազնիվ, խորամանկ, կապվում են հիմար շրջապատի հետ և երբ հարստանում են, տրվում են ավելորդություններին: Հետևաբար ամենալավ արդյունքը ստացվում է, երբ ծնողները հոգ են տանում երեխաների մասին: Մարդկանց մոտ կա մի սովորույթ, երբ երկու եղբայրների միջև մանկության ժամանակ մրցակցություն է ստեղծվում, որն էլ հանգեցնում է վեճերի, խանգարում է ընտանիքի հանգստությանը: Իտալացիները գրեթե տարբերություն չեն դնում իրենց երեխաների, զարմիկների կամ այլ արյունակիցների միջև: Նրանց համար միևնույնն է արդյոք իրենց սեփականն է, թե ոչ: Եվ եթե ճիշտն ասենք, բնության մեջ հանդիպում են դեպքեր, երբ զարմիկն ավելի նման է քեռուն կամ այլ հարազատին, քան սեփական ծնողին: Երեխան վաղ տարիքից ծնողների կողմից չի ընկալվում որպես անձ: Հաճախ մայրը կարող է մոռանալ երեխայի գոյության մասին և երկար ժամանակ թողնել նրան միայնակ: Անձնական շփումից զրկված և մեկուսացված երեխան ի վիճակի չէ զարգացնել սեփական հմտությունները և ես-կոնցեպցիան և նա հոգեբանորեն չի ապրում նորածնի փուլը, նրա ձգտումները նրբությանը և մարմնական կոնտակտին այդպես էլ չեն բավարարվում: Չցուցաբերելով վստահություն ուրիշներին՝ նա հաճախ օգտագործում է

լեզուն, որն էլ հանդիսանում է անցում մանկության փուլին: Իհարկե նրանք կարող են շատ խոսել միմյանց հետ, բայց դա ավելի շուտ դիմակավորված բնույթ է կրում, քան իրական զգացմունքների բացահայտումը: Մամայի բալա՝ դերը բարդացնում է երեխայի հարաբերությունները հասակակիցների հետ: Այս դեպքում նա կփորձի շփվել իրենից փոքրերի հետ կամ էլ ցուցաբերելով սեռական տարվածություն կերևակայի իրեն որպես աղջիկ: Որդին մոր համար չի համարվում կենդանի մարդ, որին կարելի է գրկել, շոյել և զրուցել նրա հետ մարդկայնորեն: Մայրը իր հույզերը բաց չի արտահայտում, նա թույլ չի տալիս, որպեսզի երեխան դանդաղ զարգանա իր հունով: Նա մշտապես պետք է այնպիսի վարք ցուցաբերի, որը ծնողներն են հարմար գտնում: Նրան արգելվում է լացել, գոռալ, բարկանալ ծնողների վրա, քույրերի, եղբայրների, իրեն պահել աղջկա պես, պատռել հագուստը և այլն: Մայրը կառավարում է նրա զբոսանքները, խոսակցությունը, ընթերցանությունը: Մայրը կարծես գնահատական է տալիս իր երեխային՝ առանձնացնելով ոչ զարգացածներին և լրիվ բաց թողնվածներին: Պարզևատրվելով այսպիսի գնահատականներով՝ երեխաները իրար հետ վիճում են կամ խփում միմյանց: Այսպիսով իդեալական է համարվում երեխայի համար այն գնահատականը, որը տրվում է նրան որպես բարձր նշանակություն ունեցողի: Այսպիսով ըստ Ժ. Ռուստոյի <<Եթե դուք երեխային զիջեք, նա կդառնա ձեր տիրակալը և որպեսզի նրան ստիպեք ենթարկվել, դուք պիտի ամեն բոլոր համաձայնության գաք նրա հետ>>:

Կոնֆլիկտի բնութագիրը

<<Շնտանեկան շահերը գրեթե միշտ կործանում են հասարակական շահերը>>

Ֆ. Բեկոն

Կոնֆլիկտ (լատ. conflictus (բախում, ընդհարում) բառից), կողմերի բախում, հակամարտություն, որի ընթացքում կողմերից գոնե մեկը հակառակ կողմի գործողություններն ընկալում է որպես իր սեփական հետաքրքրություններին ուղղված սպառնալիք: Այլ կերպ՝ կոնֆլիկտն իրականացած տարաձայնություն է, այսինքն, փոխազդեցության մեջ ակտիվացած հակադրվող արժեքների, դիրքորոշումների, մոտիվների արտահայտում, ընդ որում, իր հանգուցալուծման համար տարաձայնությունն, անհրաժեշտաբար, պետք է բացահայտվի կողմերի գործողությունների բխման մեջ: Կամ այս ձևով հասարակական կոնֆլիկտի տակ հասկացվում է հասարակական փոխազդեցության ընթացքում առաջացող նշանակալից տարաձայնությունների զարգացման և ավարտի առավել սուր միջոց, որը դրսևորվում է կոնֆլիկտի սուբյեկտների հակազդեցությամբ և ուղեկցվում միմյանց հանդեպ նրանց բացասական հույզերով:

Կոնֆլիկտների հոգեբանական հետազոտությունները նպատակ ունեն պարզաբանելու այն հոգեբանական օրինաչափությունները, որոնք ընկած են կոնֆլիկտների առաջացման և զարգացման հիմքերում: Այստեղ առավել չափով կարևորվում են ներանձնային այնպիսի բովանդակություններ, ինչպիսիք են շարժառիթները, դրդապատճառները, հետաքրքրությունները, նպատակները, հուզական հակազդեցությունները, իմացական կոնստրուկտները և այլն:

Երեխայի կյանքում ընտանիքի դերը առաջնային է, քանի որ ընտանիքն է պատասխանատվություն կրում երեխայի հիմնարար իրավունքների պաշտպանության, դաստիարակության, անձի ձևավորման և այլ սոցիալական երաշխիքների իրացման համար: Շնտանեկան մշակույթները, դաստիարակության ոճերը, ծնողների իրազեկվածությունը, մոտեցումներն ու հայացքներն են մեծ դերակատարում

ունենում այն հարցում, Թե ինչպիսին կլինի երեխան ապագայում: Շատ հոգեբանների կարծիքով՝ ամուսինների միջև վեճերն ու անհամաձայնությունները ծագում են նրանցից որևէ մեկի որոշակի պահանջների անբավարարվածության հետևանքով: Ընտանեկան անհամաձայնության պատճառ կարող է դառնալ նաև պայքարն ընտանիքում իշխանության համար: Այս դեպքում ամուսիններից յուրաքանչյուրը ձգտում է հասնել առավելության և հեղինակության, փորձում է ճնշել դիմացինին, որոշումների կայացման հարցում իր կամքը թելադրել: Ընտանեկան կոնֆլիկտներն անխուսափելի են յուրաքանչյուրիս կյանքում, սակայն եթե մենք հասնականք դրանց առաջացման պատճառները, ապա դրանց կանխումն ու հաղթահարում ավելի դյուրին կլինի: Կոնֆլիկտներ, որոնք ծագում են դաստիարակության թերությունների պատճառով - շատ հաճախ ամուսինների դաստիարակությունը կարող է առանցքային դեր կատարել նրանց ընտանեկան կյանքում, քանի որ, եթե առկա լինեն էական հակասություններ նրանց դաստիարակության մեջ, նրանք դժվարությամբ կկարողանան հաղորդակցվել, չեն ունենա շփման ընդհանուր եզրեր, զարգացվածության մակարդակը կարող է տարբերվել, ինչը սուր կոնֆլիկտների կարող է հանգեցնել:

Այդ պատճառով, ընտանիք կառուցելիս հարկավոր է հստակեցնել և սեփական ակնկալիքներն ու սպասումները սիրելիից, և նրանը՝ ձեզնից, որպեսզի ձեր ընտանեկան կյանքում կոնֆլիկտները հազվադեպ երևոյթ լինեն, չէ որ ինչպես նկատեցիք, ընտանեկան կոնֆլիկտների հիմքում իրականում ընկած է ընտանիքի անդամների ընկալումների և ակնկալիքներ աղճատվածությունը:

Կոնֆլիկտի տեսակները

Կոնֆլիկտի մասնակիցները առանձին անձինք են, մարդկանց խմբեր, կազմակերպություններ, պետություններ: Կոնֆլիկտի մասնակիցները իրականացնում են միմյանց դեմ ակտիվ կամ պասիվ գործողություններ: Կոնֆլիկտի օբյեկտի եւ մասնակիցների առկայությունը առաջացնում է կոնֆլիկտային իրավիճակ:

Կոնֆլիկտի տեսակները

Կոնֆլիկտները լինում են նաեւ

Ներանձնային եւ միջանձնային

Ներանձնային

- Հավասարաչափ դրական հնարավորությունների կոնֆլիկտ: երկու լավ հնարավորությունների միջեւ:
- Հավասարաչափ բացասական հնարավորությունների կոնֆլիկտ: փասուստիսկ եթե հնարավոր չէ հանգեցնում է ուժեւ սթրեսային իրավիճակի
- Դրական-բացասական հնարավորությունների կոնֆլիկտ: ընտանիքին նվիրված եւ ուշ վերադարձող մարդ, աշխատավարձի բարձրացում սակայն հոգսաշատ եւ նյարդային աշխատանք:
- Ես-դեր կոնֆլիկտ, մարդը չունի իր պաշտոնին համապատասխան գիտելիքներ հմտություններ եւ ունակություններ
- Միջդերային կոնֆլիկտ – ղեկավարը պարտավոր է պահանջել բոլորից կազմակերպության կարգի պահպանում սակայն տվյալ կազմակերպությունում աշխատում են նաեւ նրա ընկերները եւ բարեկամները:

Միջանձնային կոնֆլիկտ

- Աշխատակիցների տեխնոլոգիական փոխկախվածությունը եւ փոխկապվածությունը
- Ուղղահայաց հարթության վրա լուծվելիք հարցերի տեղափոխումը հորիզոնական հարթություն:
- Ղեկավար-ենթակա համակարգում ֆունկցիոնալ պարտականությունները չկատարելը
- Անձի արարքների անհամապատասխանությունը տվյալ կոլեկտիվում ընդունված նորմերին եւ կյանքի արժեքներին:

Կոնֆլիկտների 80% առաջանում է դրա մասնակիցների կամքից անկախ: Դա տեղի է ունենում մեր հոգեբանական մի շարք գործառույթներից, որոնց մասին մենք չգիտենք կամ ուշադրություն չենք դարձնում:

Կոնֆլիկտի առաջացման մեջ կարեւոր դեր ունեն **կոնֆլիկտոգենները**՝ բառեր եւ գործողություններ կամ անգործություն որոնք խթանում են կոնֆլիկտի առաջացմանը:

Առաջին հերթին կոնֆլիկտոգենների էությունը կարելի է բացատրել այն հանգամանքով, որ մենք ավելի զգայուն ենք ուրիշների խոսքերի նկատմամբ քան մեր սեփական: «Կա աֆորիզմ, որ կանայք ուշադրություն չեն դարձնում միտքն խոսքերի վրա, սակայն հսկակայն ուշադրություն են ընձեռում այն բառերին, որոնք լսում են: Դա ոչ միայն կանանց է վերաբերվում այլ բոլորին:

Ուրիշների բառերի վրա նման մեծ ուշադրության առկայությունը բացատրվում է սեփական արժանապատվությունը պաշտպանելու ցանկությամբ, սակայն միեւնույն ժամանակ ավելի թույլ է վերասահկվում սեփական բառերը, որոնք կարող են վիրավորել դիմացինի արժանապատվությունը:

Մեր հասցեին ուղղված կոնֆլիկտոգեններին մենք հակված ենք պատասխանելու ավելի ուժեղ կոնֆլիկտոգենով, որպեսզի հնարավոր լինի ազատվել այն նյարդային իրավիճակից, որը առաջացել է դիմացինի խոսքերը լսելուց հետո:

Ընտանեկան կոնֆլիկտներ. պատճառներն

Բոլոր ընտանիքները, որտեղ երջանկություն է տիրում, նման են, բայց յուրաքանչյուր ընտանիք ունի իր դժբախտությունները. Այս գաղափարը ժամանակին ձևակերպել էր Լեո Տոլստոյը, և նույնիսկ իր տարիներին դա նորություն չէր: Եվ ժամանակի ընթացքում իրավիճակը չի փոխվում ` գրեթե յուրաքանչյուր ընտանիքում տեղի են ունենում հակամարտություններ, վեճեր, սկանդալներ, « դեբրիֆինգ »: Եվ այս կոնֆլիկտային իրավիճակներին գրեթե միշտ հաջորդում են վիշտը, դեպրեսիան, դեպրեսիան, նյարդային նոր խանգարումները ... Թվում է, թե պատճառը յուրաքանչյուր դեպքում տարբեր է, և որ անհնար է հասկանալ այդ պատճառները: Բայց արդյո՞ք դա իսկապես այդպես է: Միգուցե, եթե դրական կողմերը նման են, ապա բացասական դրսևորումներիմեջ կարո՞ղ էք ընդհանրություն գտնել: Բայց հայտնի է, որ եթե դուք գիտեք ցանկացած մասշտաբի դժվարությունների իրական նախապատմությունը, ապա կարող էք միջոց գտնել այս խնդիրներին դիմակայելու համար:

Երբ խոսում են ընտանիքում առկա հակամարտությունների մասին, թվում է, որ ծնողների և երեխաների միջև թյուրիմացությունը, վեճերը ամուսնու և կնոջ միջև, դպրոցականների միջև ծեծկոտուքը, տարեցների դժգոհությունը երիտասարդ սերունդների դեմ միմյանցից լիովին տարբերվում են:

Հոգեբանները կարծում են, որ ժամանակի ընթացքում կուտակված կամ ինքնաբերաբար առաջացած բացասական հույզերն ու զգացմունքները հակամարտության հիմք են հանդիսանում:

Ցանկացած հակամարտություն պատճառ ունի: Ընտանիքում հակամարտությունների հիմնական պատճառները կարելի է խմբավորել երեք խմբի. Մկզբում, մարդիկ հաճախ ցանկանում են ինչ -որ տեղեկատվություն ստանալ: Բայց նախքան այս տեղեկատվության համար պայքարելը, դուք պետք է լավ մտածեք, թե արդյոք դրանք իսկապես անհրաժեշտ են: Երկրորդը, կոնֆլիկտները հաճախ միտված են ինչ -որ բան փոխելուն, հատկապես վարքագծի փոփոխման հետ կապված: Երրորդ, հաճախ հակամարտություն է անհրաժեշտ, որպեսզի որոշվի գլխավորը ` առաջնորդը, տան սեփականատերը: Այսինքն ` հակամարտությունն այս դեպքում պետք է ցույց տա, թե ով է ավելի ուժեղ: Դեպքերի ճնշող մեծամասնությունում

(բացառությունները շատ հազվադեպ են լինում), հակամարտությունը ցանկալի արդյունք չի տա: Գոյություն ունեն մի քանի սովորական բնորոշ պատճառներ, որոնք հրահրում են կոնֆլիկտային իրավիճակներ գրեթե ցանկացած ընտանիքում: Դրանք ներառում են.

- բոլորովին այլ տեսակետներ միասին ապրելու մասին.
- չբավարարված կարիքներ;
- շնություն;
- գործընկերներից մեկի հարբեցողություն;
- գործընկերների նկատմամբ հարգանքի բացակայություն;
- երեխաների կյանքին և դաստիարակությանը չմասնակցելը.
- ամուսինների եսասիրությունը;
- ավելորդ խանդը և այլն:

Ընտանեկան կյանքում կոնֆլիկտային իրավիճակների թվարկված պատճառները ոչ մի դեպքում չեն հանդիսանում բոլոր հնարավոր պատճառները, որոնք կարող են վեճեր առաջացնել գործընկերների միջև: Ամենից հաճախ, մարդկության թույլ և ուժեղ կեսի համատեղ կյանքում, կոնֆլիկտային իրավիճակները միևնույն ժամանակ մի շարք պատճառներ են առաջացնում: Հետևաբար, բոլոր հակամարտությունները պետք է բաժանվեն երկու տեսակի, որոնցից յուրաքանչյուրը կախված է դրանց լուծման եղանակից:

Եզրակացություն

Այսպիսով, ընտանիքը, որպես հասարակության միավոր, հասարակության անբաժանելի մասն է: Իսկ հասարակության կյանքը բնութագրվում է նույն հոգևոր և նյութական գործընթացներով, ինչ ընտանիքի կյանքը: Որքան բարձր է ընտանիքի մշակույթը, հետևաբար, այնքան բարձր է ողջ հասարակության մշակույթը: Հասարակությունը կազմված է այն մարդկանցից, ովքեր իրենց ընտանիքներում հայր և մայր են, ինչպես նաև նրանց երեխաները: Այս առումով ընտանիքում շատ կարևոր են հոր և մոր դերերը և մասնավորապես ընտանիքի դաստիարակչական գործառույթը: Ի վերջո, թե ինչպես են ծնողները սովորեցնում իրենց երեխաներին աշխատել, հարգանք մեծերի նկատմամբ, սեր շրջապատող բնության ու մարդկանց հանդեպ, կախված է նրանից, թե ինչպիսին կլինի հասարակությունը, որտեղ կապրեն մեր երեխաները: Դա կլինի բարության ու արդարության սկզբունքներով կառուցված հասարակություն, թե՞ հակառակը: Այս դեպքում շատ կարևոր է ընտանեկան շփումը: Ի վերջո, հաղորդակցությունը երեխայի, հասարակության անդամի անհատականության ձևավորման հիմնական գործոններից մեկն է: Եվ հետևաբար, ընտանեկան շփման մեջ շատ կարևոր են բարոյական սկզբունքները, որոնցից գլխավորը հարգանքն է դիմացինի նկատմամբ: Ընտանիքում վատ հաղորդակցության հետևանքները կարող են լինել կոնֆլիկտներն ու ամուսնալուծությունները, որոնք մեծ սոցիալական վնաս են հասցնում հասարակությանը: Ինչքան քիչ ամուսնալուծություններ լինեն ընտանիքներում, այնքան հասարակությունն առողջ է: Այսպիսով, հասարակությունը (և այն կարելի է անվանել նաև մեծ ընտանիք) ուղիղ համեմատական է ընտանիքի առողջությանը, ինչպես նաև հասարակության առողջությանը: «Ընտանիքը փոքր հասարակություն է, որի ամբողջականությունից է կախված մարդկային ամբողջ մեծ հասարակության անվտանգությունը»-Ֆ. Ադլեր:

Գրականության ցանկ

- Սեդրակ Ա. Սեդրակյան, Ընտանիքի հոգեբանություն Երևան 2010թ:
- Ադիբեկյան Ա., Հայ ընտանիքի բջջայնացման հեռանկարները, Հայ ընտանիքի ներկան և ապագան, Թեզիսներ գիտաժողովի զեկուցումների, Երևան 1994թ
- Ալբերտ Նալչաջյան –Ընտանիքի հոգեբանություն-1978թ
- <http://www.hogeban.info/>
- Վ. Վորոնցով-Բանականության սինֆոնիա-1981